

Kiejtés

Az angol szók kiejtését a szögletes zárjelbe tett fonetikus átírás jelöli. Ez az első magyar szótár, mely az *Association Phonétique Internationale*-nak az egész világon elterjedt, hivatalosnak tekinthető, ú. n. *broad* (egyszerűsített) jelzésrendszerét követi, melyet iskoláink tankönyvei is egységesen használnak.

A kiejtési formák forrása *Daniel Jones*-nak, a londoni egyetem fonetika professzorának *An English Pronouncing Dictionary* című kiejtési szótára (London: J. M. Dent and Sons Ltd.). Túlmegyünk e forráson annyiban, hogy mi már végre is hajtottuk azokat az egyszerűsítéseket, melyeket (az a, e és o hangoknál) Jones lehetségesnek vagy kívánatosnak tart szótára hetedik kiadásának XII. lapján.

Helykímélés céljából a többféle kiejtésű szóknak legelterjedtebb kiejtését adtuk meg. Nem ragaszkodtunk elavult vagy kiveszőfélben lévő kiejtésekhez sem. Az összetett szavak kiejtését az egyes alkotó szavaknak a maguk helyén való kiejtéséből kell összeállítani, tehát pl. a *needlework*-ét a *needle* és a *work* kiejtéséből. Egyéb meg nem jelölt képző és végződés-kiejtések az Utmutató VII. oldalán találunk meg.

Az alábbiakban megadjuk az olyan fonetikai jelek kiejtését, melyek eltérnek a magyar hangok kiejtésétől.

Magánhangzók és kettőshangzók :

- [a:] nyílt hosszú á hang, mint a magyar *ráz* szóban
- [æ] szélesre húzott ajakkal, közepesenél nagyobb szájnnyílással ejtett teljesen nyílt e hang. Emlékeztet az *ember* szó első e hangjára, de annál nyujtottabb
- [e] szélesre húzott ajakkal, kis szájnnyílással kiejtett rövid, félig zárt e hang. Emlékeztet az *ember* szó második e hangjára

IX

- [i] mint a magyar i, de annál valamivel nyiltabb
- [i:] mint a magyar hosszú í, de annál valamivel nyiltabb
- [o] a magyar a és o közé eső, hátrahúzott nyelvvel és ajakkerekítéssel kiejtett hang
- [o:] a magyar ó-hoz közeledő hosszú, kis szájnnyílással ejtett, félig nyílt hang
- [ə] keskeny ajaknyílással ejtett nyílt, mindig rövid, elmosódott, színtelen hangzó, mely körülbelül a magyar e és ő között áll. Csak hangsúlytalan szótagban fordul elő.
- [ə:] keskeny ajaknyílással és szélesre húzott ajakkal ejtett hosszú ő hang, de *nem* ő! Ajakkerekítés nélkül, mosolygós szájjal ejtett magyar zööld magánhangzója megközelíteli kiejtését
- [u] a magyar rövid u-nak megfelelő, de annál nyiltabbhang
- [u:] a magyar hosszú ú-nak megfelelő zárt hosszú hang
- [A] hátrahúzott nyelvvel, közepes szájnnyílással, szélesre húzott ajakkal kiejtett félig nyílt rövid hang. Körülbelül a magyar a, o, és ő hangok közé esik. Csak az angolban fordul elő, magyar megfelelője nincs. *Helytelen* ő-vel ejteni, kisebb hiba ha tompa színtelen a hangot ejtünk helyette
- [ai] megfelel nagyjából a magyar áj-nak
- [au] rövid á-ból indul ki és azonnal az u hang felé csúszik, de ezt a hangot nem alakítja ki teljesen
- [ei] megfelel nagyjából a magyar éj hangnak
- [oi] megfelel nagyjából a magyar oj-nak, de az első hangnak halvány a színezete van
- [ou] megfelel nagyjából a magyar óu-nak, de az első hangnak halvány ő színezete van és az u nincs teljesen kiejtve

Mássalhangzók :

Csak azokat a mássalhangzó-jeleket soroljuk fel, melyek kiejtése lényegesen eltér a magyar megfelelőktől, vagy magyar megfelelőjük egyáltalán nincs.

- [θ] ez a kemény vagy zöngétlen th hangja, melynek kiejtésénél a hangszalagok nem rezegnek. Kimondásakor a nyelv hegyét a két fogsor közé dugjuk és onnan visszahúzzuk, miközben egy erősen selypített sz hangot ejtünk. Például: *thin, thank, three, method, breath, bath*
- [ð] ez a lágy vagy zöngés th hangja, melynek kiejtésénél a hangszalagok rezegnek. Kimondásakor a nyelv hegyét a két fogsor közé dugjuk és onnan visszahúzzuk, miközben egy erősen selypített lágy dsz-szerű hangot ejtünk, melyben azonban semmi zizegés, tehát z-jellel nincsen. Például: *the, this, father, bathe, breathe.*
- [s] mint a magyar sz a szép szóban

X

- [j] mint a magyar j a *jó* szóban
- [ʃ] mint a magyar s a *sír* szóban
- [ʒ] mint a magyar zs a *rózsa* szóban
- [w] kiejtésében a beszélő szervek abból a helyzetből indulnak ki, amelyben u hangot készülünk mondani s miközben az ajak erősen megközelítik egymást, gyorsan átmennek a w után következő magánhangzóra. Például: *wall, well, will, wool*
- [ŋ] megfelel a magyar ng hangsoportnak az orrhangon ejtett *lengő* szóban, de a g hangot nem formáljuk meg tisztán és önállóan
- [x] megfelel a német ch hangnak az *ach, Bach* szavakban
- [r] az angol r hang annyiban tér el a magyar r hangtól, hogy kimondásakor a nyelv hegye kevesebbet és lágyabban perdül. Nem szabad raccsolva kiejteni. Ez az r hang csak magánhangzók előtt fordul elő, például *red, write, story*. Az r hangot nem mondjuk ki magánhangzó után, a szó végén vagy mássalhangzó előtt. Ilyenkor a kiejtést természetesen nem is jelöljük
- [*] ez a jel azt jelenti, hogy a szó végén egy r betű olvasható, de ezt helyzete miatt (lásd előbbi) nem ejtjük ki akkor, ha a szó magában áll. De ha az utána következő szó magánhangzóval kezdődik, úgy ezt a néma r hangot a folyékony ejtés kedvéért mégis ki kell ejteni. Tehát: *for* [fo:ə*], viszont *for instance* [fər'instəns]
- [:] azt jelenti, hogy az *előtte álló* magánhangzót hosszan kell ejteni
- ['] azt jelenti, hogy az *utána álló* szótag hangsúlyos.

A jó angol kiejtéshez nemcsak az egyes hangok pontos megformálása szükséges, hanem a beszélőszervek olyan „alapállása”, más szóval artikulációs bázisa is, mely az angolok beszédtonusának alapvető jellegzetességeit megadja. A magyar kiejtés alapsajátságaival szemben az angol artikulációs bázist a következő vonások jellemzik: 1. az angolok nyelvüket kissé hátrább húzva és lejjebb tartják; 2. az alsó állkapocs beszéd közben kissé előbbre tolódik; 3. az ajkak kevesebbet mozognak, mint a megfelelő magyar hangok kimondásakor. Ügyeljünk arra is, hogy 4. a hangképzőszervek, különösen a nyelv és az ajkak, a hang teljes létrejöttéig nem maradnak meg egyetlen helyzetben feszülten és változatlanul, mint a magyarban. Ezáltal a legtöbb angol hosszú magánhangzó kettős-hangzói színezetet kap.